

משה סופר

„אל מעבר למולדת“*

(רשמי קריאה)

המחבר אסף בחוברת זו ספורים ורשימות שפרסם ב„הארץ“, „גליונות“ ו„השלוח“. וטוב עשה שכינסם. יש ברשימות אלה מהמית ימינו וצליליהם. ברצוני לעמוד על שתיים מהן מהווי ימינו בגולה ובארץ.

ב„אל מעבר למולדת“, מתוארים הפליטים העוזבים את מולדתם בעירום וחוסר-כל ובורחים בלי מטרה מיראת העריץ הפולט והמפציץ. ישובים הופכים בן-רגע לעיי-הרבות וזרם-אדם שוטף עובר באין מחסה ומפלט. בורחים כמפני לבה זורמת. רק המולדת האומללה לא חוננה בסגולת בעלי-החיים להעקר ולהמלט יחד עם בניה-בוניה בגלותם ולצפות בנכר לגאולה. ושונה מלחמה איומה זו מכל המלחמות הקודמות. אי-אפשר לשאת עין גם לשמים. הן השמים הקדימו את הקרקע בקבלת עול אויב.

בין הפליטים פרופ' שרטר, שהוכתר בשם „ידיד האנושות“, טפוס אידיאליסטי, שהטיף בארצו, לפני בוא השואה לפצפיזים. ולמטרה זו הקדיש עטו. בשעתו קבל מכתבי-עדוד גם מאנשי-מדע ומוסר בגרמניה, ורק עתה נפקחו עיניו לראות, כי כל אלה היו סוכני-האויב ו„חכמים להרע“. בשעה שהוא צחצח לשונו, לטש האויב את חרבו. עד כה ראה במטוסים ובמפציצים עונש לבני-האדם על כי לא שמעו בקולו, ועתה ראה בהם עונש על כי שמעו בקולו. ואמנם לא היה כל צורך לשפוך דם. רק גשק

(* ספורים ורשימות מאת נ. טמיר, ירושלים תש"ד.

צריך היה להכין. ענקי-הפלדה מסוגלים למנוע שפך-דם גם בלי שיפעילום כלל... עתה, לאחר בוא האסון, נוכח לדעת, כי הרוצה בשלום עליו להיות מוכן למלחמה...

ברשימה „אנדרטות נקים לכבודכם“, מעביר אותנו המחבר למתרחש בארצנו בשעה שנהרי-נחלידם יהודי נשפך באירופה הטמאה. וכאן, בפנת-מולדת שנשארה לפליטה, נמצאים בינינו „אידיאליסטים“ מ„בני-שלום“ הנפגשים עם עתונאים וידידים מבין השכנים וחיים חיי-חלום של אחרית-הימים, ממש „וגר זאב עם כבש“..

סמיכות-פרשיות יש כאן בין שתי הרשימות הללו. ה„אידיאליסט“ מ„בני-שלום“ קורא בעתון היומי „דיעות“ אימים מגיא-התופת, ובשעה זו עצמה הוא טרוד בחבור ספר על מדת הכנסת-האורחים אצל שכנינו הערבים. ואם כי היו לו אילו ספקות בדיוקן של המעלות המיוחסות להם, אמר בלבו: אין בכך כלום. טובה הבדיה המוליכה לדרך-האמת, ויתכן שאגדה תעצב את דמות המציאות. ובשעת דכדוך-הנפש מחליט הוא לסור אל ידידו הערבי לבקש ממנו להביע השתתפות בצערנו וירשו לפליטים לבוא לארץ, שהרי מכניסי אורחים הם, וספרו שהוא מחבר יוכיח. אך בבקורו זה הוא נוחל אכזבה מרה... הוא זוכה ש„חבל-הברית קשור רק אל גופם הם בלבד, מידלדל על הארץ, ואינו קשור כלל אל מישוהו מהשותפים לרעיון“...

ובסכום — תאורים מחייה-הווה והעבר הקרוב, התלבטויות-נפש והתפרקות-הבעה. מורגשת עין-חודרת ובטוי-נאמן! הגישה אל הנושא ישרה ונאמנה, בלי צעצועי קשוט וצבעי-נוי.